

<p>❖ عنوان:</p> <p>بررسی و تبیین روش‌های اعتبارسنجی و رتبه‌بندی کارفرمایان حقیقی و حقوقی در ایران و نظام‌های تامین اجتماعی سایر کشورها</p>
<p>❖ نوع خروجی حاصل از انجام پژوهش:</p> <p>طرح پژوهشی ■ گزارش کارشناسی □ سند سیاستگذاری □</p>
<p>❖ عنوان برنامه راهبردی کلان و بخشی مرتبط با پژوهش:</p> <p>در راستای هدف استراتژیک افزایش منابع در برنامه استراتژیک سازمان تامین اجتماعی 1404-1400</p>

«طرح پژوهشی»

استانداردترین تولید علمی شناخته شده است که منطبق با اصول علمی روش تحقیق انجام می‌شود. مراحل اجرای طرح پژوهشی شامل نیازسنجی پژوهشی (از طریق طرح سالانه نیازسنجی پژوهشی سازمان)، تعیین عنوان، شرح خدمات، دریافت پروپوزال، ارزیابی و تایید پروپوزال توسط شورای پژوهش، انعقاد قرارداد، انجام پژوهش، داوری علمی و تایید نهایی شورای پژوهش می‌باشد.

«سند سیاستگذاری»¹

«سند سیاستگذاری»، گزارشی کوتاه، بی‌طرفانه و موجز در پاسخ به یک سوال مشخص یا راجع به یک مسئله خاص است که استاندارد صلاحیت برای تهیه سند سیاست‌گذاری، افراد خبره هستند. این گزارش شامل سه بخش زیر می‌شود.

- بخش اول که به آن «خلاصه مدیریتی»² خواهیم گفت، بر روی جلد گزارش، ضمن بیان مشکل در یک یا دو سطر، به آرایه راهکارهای اجرایی منطقی برای آن در حداکثر نصف صفحه می‌پردازد.

- بخش دوم که گزارش اصلی را تشکیل می‌دهد و در 3 تا 5 صفحه مطابق چارچوب تعیین شده تهیه می‌شود، «پیشنهادات سیاستگذاری»³ نامیده می‌شود.

- بخش سوم که به تحلیل دقیق موضوع و آرایه اسناد پشتیبان آن می‌پردازد، «یادداشت سیاستگذاری»⁴ نام دارد. هر یک از این سه بخش برای اهداف خاص و مخاطبان ویژه خود تهیه می‌شوند.

1. Policy Paper
2. Managerial Brief
3. Policy Brief
4. Policy Paper

فرم درخواست طرح نامه (RFP)

«گزارش کارشناسی»

شامل راییه یک گزارش کامل در خصوص یک موضوع خاص مورد نظر است که به یک فرد مجری با سطح صلاحیت حداقل «محقق» واگذار می‌شود تا در مدت زمان چند روز تا حداکثر 3 ماه، گزارش مورد نظر را منطبق با فرمت راییه شده تهیه و راییه نماید.

❖ بیان و توصیف مسئله

شاخص‌ها از ابزارهای مهم مدیریتی هستند که امکان نظارت و رصد عملکرد مخاطبین آن دستگاه (فرد/بخش/رسته) را فراهم می‌سازند. در صورتی که این شاخص‌ها در یک چارچوب علمی و بین‌المللی طراحی شده باشند، بستر مقایسه بین عملکرد گروه‌های مدنظر را ایجاد و تصمیم‌گیری صحیح را تسهیل می‌نمایند. تاکنون در کشور اعتبارسنجی و رتبه‌بندی‌های مختلفی برای برخی از گروه‌ها مانند پیمانکاران، بازرگانان صورت گرفته است. برای مثال بر اساس آیین‌نامه «سامانه یکپارچه اعتبارسنجی و رتبه‌بندی اعتباری» که توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت و با همکاری اتاق بازرگانی تهیه شده است، صدور، تمدید و ابطال کارت‌های بازرگانی باهدف پیشگیری از بروز تخلفات و قاچاق کالا و ارز، ساماندهی شده است. همچنین در ماده 4 آیین‌نامه مذکور نیز کارکرد سامانه «کنترل رشته و میزان فعالیت کارت‌های بازرگانی متناسب با رتبه اعتباری هر بازرگان» بیان و این وزارتخانه موظف به تهیه، تنظیم و اعلام شاخص‌های موردنیاز برای اعتبارسنجی بازرگانان شده است که در سال 1397 این شاخص‌ها بر اساس نظرات وزارت‌های امور اقتصادی و دارایی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، جهاد کشاورزی، بانک مرکزی، ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز و رؤسای اتاق‌های بازرگانی و تعاون تهیه و ابلاغ شده است.

سازمان برنامه‌بودجه نیز در راستای رتبه‌بندی پیمانکاران سامانه جامع هوشمند تشخیص صلاحیت

عوامل نظام فنی و اجرایی را تحت عنوان سامانه ساجات راه‌اندازی کرده است.

علاوه بر این‌ها در نظام بانکداری کشور نیز برای پرداخت تسهیلات گوناگون، از شاخص‌ها و معیارهایی مشخصی مانند، میزان بدهی، حساب‌های پس‌انداز، بررسی دسته‌چک‌ها، میزان سودآوری فرد استفاده می‌شود. بر اساس این معیار وام‌دهی مشتریانی که یک رابطه طولانی با بانک دارند، تحت نظارت بانک قرار می‌گیرد و بررسی می‌شود که آیا صلاحیت وام گرفتن در دوره‌های بعدی را دارا هستند یا خیر.

با توجه به اهمیت رتبه‌بندی برای مخاطبین هر سازمان و نهاد، در سال جاری (1402) سازمان تأمین اجتماعی نیز در صدد است «طرح اعتبار سنجی و رتبه‌بندی کارفرمایان حقیقی و حقوقی» را در راستای هدف استراتژیک افزایش منابع در برنامه استراتژیک سازمان تأمین اجتماعی 1400-1404 و در قالب یک سیستم هوشمند در دستور کار خود قرار دهد. بر اساس مطالعات اولیه و پیش‌نویس طرح اعتبار سنجی کارفرمایان، از دلایل این تصمیم می‌توان به نیاز به برطرف سازی مشکلات زیر اشاره نمود:

1. برخورد یکسان (و غالباً قهری) با کارفرمایان و قائل نشدن تفاوت میان مشتریان خوش حساب و بد حساب
2. ناآگاهی از حوزه‌های بحرانی و نیازمند پیگیری و در نتیجه، برخورد تصادفی و بدون برنامه با موضوع پیگیری مطالبات
3. افزایش تنش با مخاطبان (کارفرما-بیمه شده) به دلیل بررسی‌های ثانویه، کشف تخلف و تلاش سازمان برای ابطال اقدامات گذشته کارفرما (لیست خلاف، دستمزد نامتعارف و ...)
4. تمایل به پوشاندن و محقق نمودن تکالیف وصولی از طریق وصول مطالبات جدیدتر و آسان‌تر و در نتیجه و لاوصول شدن بخش بزرگی از مطالبات قدیمی‌تر
5. افزایش شکایات از سازمان در مراجع قضایی و در ادامه، آثار و تبعات سوء اجتماعی و مالی

فرم درخواست طرح نامه (RFP)

ناشی از آراء صادره

این آثار نامطلوب، همگی ناشی از عدم استقرار سامانه‌ای کنترلی است که بتواند اعتبار مشتریان را در لحظه‌ی ورود به سیستم و همچنین در بازه‌های زمانی موردنظر سازمان تأمین اجتماعی سنجش نموده و نحوه‌ی مواجهه با آن‌ها روشن‌تر نماید.

هدف از اجرای این طرح در سازمان تأمین اجتماعی بر اساس پیش‌نویس تهیه شده طرح اعتبار سنجی کارفرمایان، پوشش کاستی‌های پیش‌گفت از طریق پیشنهاد یک روش استاندارد، سیستماتیک، هوشمند و بی‌نیاز از اعمال سلیق انسانی برای اعتبار سنجی و رتبه دهی به مشتریان سازمان است.

انتظار می‌رود با استقرار کامل و اجرای این طرح، علاوه بر رفع یا کمینه شدن دو مشکل اساسی داخلی سازمان شامل "ناتوانی در شنا سایی داده‌های نادرست و منفعت طلبانه و جلوگیری از تزریق و ورود آن‌ها به سیستم توسط مشتریان" و "ناتوانی در شنا سایی کانون‌های کم اعتبار در حوزه مطالبات و مدیریت صحیح و به‌موقع برای پیشگیری از صعب و لاوصول شدن مطالبات سازمان"، بخش قابل توجهی از تهدیدهای برون‌سازمانی همچون زمینه‌های دخالت کانون‌های حاکمیتی و بخش خصوصی، فراوانی شکایات مشتریان در مراجع قضایی و کمک اعتمادی کارفرمایان و بیمه شدگان نیز تعدیل می‌شود.

بر این اساس سازمان تأمین اجتماعی نیازمند انجام پژوهشی در قالب طرح پژوهشی به‌منظور تبیین روش‌های مختلف اعتبار سنجی موجود در حوزه کارفرمایی و بررسی تجارب سایر کشورها در حوزه بیمه در این خصوص و همچنین اصلاح و تکمیل پیش‌نویس «طرح اعتبار سنجی و رتبه‌بندی کارفرمایان حقیقی و حقوقی» است.

موسسه عالی پژوهش‌های کشاورزی ایران

فرم درخواست طرح نامه (RFP)

❖ اهداف

هدف کلی:

بررسی و تبیین روش‌های اعتبارسنجی و رتبه‌بندی کارفرمایان حقیقی و حقوقی در ایران و

نظام‌های تأمین اجتماعی سایر کشورها

اهداف اختصاصی:

اهداف فرعی را در 3 دسته می‌توان طبقه‌بندی کرد:

1. تبیین روش‌های مختلف اعتبارسنجی موجود در حوزه کارفرمایی در ایران شامل:

- احصا و استخراج شاخص‌های مورد استفاده برای رتبه‌دهی و اعتبارسنجی مخاطبین

در سایر ارگان‌ها و دستگاه‌های مرتبط اقتصادی و هم‌سنگ کشور

- بررسی نحوه انتخاب شاخص‌های مورد استفاده برای رتبه‌بندی و اعتبارسنجی

مخاطبین و چگونگی اعتباردهی (وزن دهی و یا ضرایب) به این شاخص‌ها در

سایر ارگان‌ها و دستگاه کشور

- بررسی نحوه استفاده از شاخص‌های مورد استفاده در رتبه‌دهی و اعتبارسنجی سایر

ارگان‌ها و روش‌های نمره‌دهی (یا هرگونه امتیازدهی)

- بررسی متصدی اجرای انجام اعتبارسنجی و رتبه‌دهی به مخاطبین دستگاه‌ها و

تعیین چگونگی رابطه آن با دستگاه مذکور (برون‌سپاری و یا دوره سپاری بودن

متصدی انجام)

2. مطالعه تطبیقی چگونگی اعتبارسنجی کارفرمایان در سازمان‌های تأمین اجتماعی سایر کشورها

(مقایسه کشورهای منتخب با قوانین و شرایط ایران و راهکارهای عملیاتی از تجربه کشورهای

منتخب استخراج شود تا خلاهای قانونی و نهادی مشخص شود) شامل:

- بررسی و استخراج شاخص‌های مورد استفاده برای رتبه‌بندی و اعتبارسنجی کارفرمایان در سازمان‌های تأمین اجتماعی سایر کشورها
- بررسی نحوه اعتبار دهی و وزن دهی به شاخص‌های مورد استفاده در اعتبارسنجی کارفرمایان در سازمان‌های تأمین اجتماعی سایر کشورها
- احصای رویکردها و سیاست‌های سازمان‌های تأمین اجتماعی سایر کشورها در مواجهه با رتبه اعتباری کارفرمایان

3. اصلاح و تکمیل پیش‌نویس طرح اعتبارسنجی و رتبه‌بندی کارفرمایان حقیقی و حقوقی شامل

- احصا شاخص‌های اعتبارسنجی کارفرمایان سازمان تأمین اجتماعی
- اعتبارسنجی هر یک از شاخص‌های معرفی شده برای اعتبارسنجی کارفرمایان
- روشن‌تر و دقیق‌تر شدن موارد مورد استفاده از نتایج اعتبارسنجی کارفرمایان
- بررسی چگونگی اندازه‌گیری میزان انطباق عملکرد کارفرما با مقررات موضوعه
- تهیه لیست کاملی از بانک‌های اطلاعاتی و داده‌های لازم برای تخصیص اعتبار و رتبه به کارفرمایان

- نقد و بررسی نحوه اجرا و گزارش‌گیری در پیش‌نویس طرح مذکور
- نقد و بررسی جداول نمره‌های اعتباری در پیش‌نویس طرح مذکور

❖ محدوده مکانی

کشورهای منتخب و سازمان‌های که اعتبارسنجی در حوزه کارفرمایی در ایران را انجام می‌دهند.

❖ زمان مورد انتظار اجرای پژوهش

موسسه عالی پژوهش‌های اجتماعی

فرم درخواست طرح نامه (RFP)

6 ماه

❖ شرح خدمات

- تبیین روش‌های مختلف اعتبارسنجی موجود در حوزه کارفرمایی در ایران
- مطالعه تطبیقی چگونگی اعتبارسنجی کارفرمایان در سازمان‌های تأمین اجتماعی سایر

کشورها

- اصلاح و تکمیل پیش‌نویس طرح اعتبارسنجی و رتبه‌بندی کارفرمایان حقیقی و

حقوقی

❖ خروجی‌های مورد انتظار

- گزارشی با محورهای مندرج در شرح خدمات
- تدوین و ارائه گزارش خلاصه سیاستی حاصل از ارزیابی و همچنین استخراج یک

مقاله برای فصلنامه موسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی

نام و امضاء معاون یا بالاترین مقام اجرایی حوزه :
نام و امضاء نماینده تام‌الاختیار معاونت/کارفرما :
نام و امضاء مدیر گروه پژوهشی موسسه :
نام و امضاء معاون پژوهشی موسسه :
تاریخ تکمیل فرم :